

“ทรัพยากรบุคคลในชนบทที่มีคุณค่าต่อการพัฒนา”

ว่าที่ร้อยเอก อติศักดิ์ น้อยสุวรรณ
ผ.ม. (การผังเมือง) ศศ.ม. (รัฐศาสตร์)
นักผังเมือง 6 ว. สำนักงานผังเมืองจังหวัดเลย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บุคคลชั้นนำ ผู้นำชุมชน มีบทบาทต่อการพัฒนาหมู่บ้านมาก ด้วยเหตุที่บุคคลเหล่านั้นเป็นแกนนำในการพัฒนา เป็นผู้ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างหมู่บ้านกับองค์กรภายนอก ดังนั้น กลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นกลุ่มที่จะสร้างความเจริญและความร่วมมือกับประชาชนในหมู่บ้านในการพัฒนาหมู่บ้าน

ประสบการณ์ความคิดริเริ่มเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผู้ที่จะมาร่วมพัฒนา เพราะผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ จะมีการพัฒนาการด้านความคิดดีและจะเป็นแกนนำที่จะร่วมพัฒนาหมู่บ้าน ในหลายปีที่ผ่านมา มีแรงงานไทยเป็นจำนวนมากที่ไปทำงานต่างประเทศ (ตั้งแต่ปี 2516 ถึง 2533 มีแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศถึง 881,539 คน) จะเห็นว่า จะมีแรงงานจำนวนมากเมื่อกลับมาอยู่ในหมู่บ้าน บุคคลเหล่านี้เมื่อหมดสัญญาจ้างก็จะกลับมาอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีความรู้ มีประสบการณ์ มีความคิดริเริ่มที่ได้รับจากการไปทำงานในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่มีแรงงานไทยไปทำงานมากที่สุด คือ ที่ตะวันออกกลาง เมื่อเขาอยู่ในชุมชนมักจะได้รับการยอมรับจากประชาชนให้เป็นผู้นำหรือเป็นบุคคลชั้นนำในหมู่บ้าน แต่ยังไม่มีการศึกษาว่า บุคคลที่เคยไปทำงานในต่างประเทศ เมื่อกลับมาอยู่ในหมู่บ้าน เขามีบทบาทอย่างไรในการมีส่วนร่วมพัฒนาหมู่บ้าน

หมู่บ้านดงแคน ตำบลเวียงดง อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งข้าพเจ้าเคยเข้าไปทำงานเป็นพัฒนากรในพื้นที่นี้เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีประชาชนในหมู่บ้าน

ไปทำงานต่างประเทศเป็นจำนวนมาก และเมื่อกลับมาจากต่างประเทศ เขาอยู่ในหมู่บ้านและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเป็นอย่างดี ส่งผลให้เดิมหมู่บ้านดงแคนเคยเป็นหมู่บ้านล้าหลัง (ข้อมูล กชช.2 ค ปี 2533) และมีชื่อเสียงในทางลบ คือ เป็นหมู่บ้านที่มีเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทระหว่างคนในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้านมากที่สุดในอำเภอยางสีสุราช ซึ่งทำให้เป็นที่วิตกกังวลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นอย่างมาก แต่เมื่อ 5-6 ปีที่ผ่านมา เมื่อบุคคลที่เคยไปทำงานต่างประเทศเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน หมู่บ้านมีการพัฒนาขึ้นมากและผู้นำคนปัจจุบันก็เป็นผู้ที่เคยไปทำงานต่างประเทศเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทที่มีอยู่ของผู้เคยไปทำงานต่างประเทศ ว่าบุคคลเหล่านี้มีบทบาทในการร่วมพัฒนาหมู่บ้านอย่างไร และถ้าบุคคลที่เคยไปทำงานต่างประเทศ และไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนา จะทำอย่างไรที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อเป็นการรวมกลุ่มและรวมความรู้ประสบการณ์จากบุคคลเหล่านั้นเข้ามาร่วมพัฒนาหมู่บ้านมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ที่เคยไปทำงานต่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้าน
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีต่อบุคคลที่เคยไปทำงานต่างประเทศ
3. เพื่อส่งเสริมผู้ที่เคยไปทำงานต่างประเทศให้มีบทบาทต่อการพัฒนาหมู่บ้าน

วิธีการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาบทบาทของผู้ที่เคยไปทำงานต่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาของหมู่บ้านดงแคน ตลอดจนทัศนคติของบุคคลที่เคยไปทำงานประเทศที่กลับมาอยู่ในหมู่บ้าน
2. สำหรับการเก็บข้อมูลและการศึกษามีขั้นตอนดังนี้
  - 2.1 ใช้วิธีการศึกษาวิจัย โดยรวบรวมสถิติข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - 2.2 เข้าไปร่วมสังเกตการณ์ในหมู่บ้าน เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงด้วยตนเอง (Participant Observation)
  - 2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร จากแบบสอบถาม และจากการสังเกต
  - 2.4 จัดระบบข้อมูลให้อยู่ในลักษณะที่สะดวกต่อการศึกษ เช่น ตาราง แผนภูมิ แผนที่
  - 2.5 นำเสนอผลการศึกษาและข้อเสนอแนะในรูปการบรรยายประกอบแผนภูมิ แผนที่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาวิจัย

1. ทำให้ทราบบทบาทของผู้ที่เคยไปทำงานต่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาหมู่บ้าน
2. ทำให้ทราบแนวทางการส่งเสริมผู้ที่เคยไปทำงานต่างประเทศให้มีบทบาทในการร่วมพัฒนาหมู่บ้านมากขึ้น

ผลการศึกษา

จากการศึกษา ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์จากข้อมูลตลอดจนการสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น จากการที่ผู้ที่เคยไปทำงานต่างประเทศที่กลับมาอยู่ในหมู่บ้าน พบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน

เมื่อกลับมาอยู่ในหมู่บ้าน ได้รับการยอมรับจากคนในหมู่บ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาของหมู่บ้าน เช่น การได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน กรรมการวัด กรรมการคุ้ม ฯลฯ แสดงให้เห็นถึงการยอมรับของคนในหมู่บ้านต่อบุคคลที่เคยไปทำงานต่างประเทศ อีกทั้งบุคคลเหล่านี้ยังเข้าร่วมพัฒนาหมู่บ้านเป็นอย่างดี

2. การเข้าร่วมพัฒนา

ผู้ที่มีใจใฝ่พัฒนาจะเข้าร่วมพัฒนาหมู่บ้านโดยสมัครใจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะให้หมู่บ้านมีความเจริญ ผู้เคยไปทำงานต่างประเทศจะมีจิตใจที่เข้าร่วมพัฒนาโดยสม่ำเสมอถึง 86%

บทบาทของผู้เคยไปทำงานต่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาบ้านดงแคน

ช่วงเวลาที่กลุ่มบุคคลเหล่านี้กลับมาอยู่ในหมู่บ้าน ประมาณ พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา บ้านดงแคนมีการพัฒนาไปจากเดิมมาก ซึ่งเดิมเคยเป็นหมู่บ้านที่ห่างไกลจากที่ว่าการอำเภอ มีเรื่องทะเลาะวิวาท อาชญากรรม ยาเสพติดมาก โดยจากข้อมูล กทช. 2 ค. ปี 2535 และการสังเกตพบว่าหมู่บ้านมีการพัฒนาดังนี้

ด้านกายภาพ

แหล่งน้ำ มีบ่อน้ำ บ่อบาดาล บ่อน้ำดิน มีระบบประปาหมู่บ้าน ซึ่งทำให้ชาวบ้านมีน้ำใช้ตลอดปี และยังมีแหล่งน้ำผิวดิน คือหนองวังยาง หนองคูใหญ่ ซึ่งทำให้มีน้ำเพื่อการเกษตร ในฤดูเพาะปลูกและให้สัตว์เลี้ยง

บริการสาธารณะ มีวัด โรงเรียนประถม คลังยาสัตว์ ศาลากลางบ้าน หอกระจายข่าว กองทุนยา มีสถานีอนามัย มีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน การคมนาคม มีถนนลูกรัง ซึ่งสามารถใช้ทุกฤดูกาล โดยห่างจากกิ่งอำเภอ 10 ก.ม. ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที

ด้านเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพ ส่วนมากทำการเกษตร โดยมีรายได้เฉลี่ย 15,000 บาท/ปี และยังมีรายได้เสริมจากการรับจ้างเจียรไนพลอย ซึ่งสร้างรายได้ให้มากพอสมควร

ด้านสังคม

ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดี การดำเนินชีวิตเรียบง่าย มีความสุขตามวิถีชีวิตของประชาชนในชนบท การพัฒนาในทุกด้านเป็นผลจากกลุ่มบุคคลที่เคยไปทำงานต่างประเทศ เข้ามามีส่วนร่วมโดยร่วมเป็นกรรมการ ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ทั้งนี้

กลุ่มบุคคลดังกล่าวมีประสบการณ์ มีความคิดที่กว้างไกล ได้นำความคิดดังกล่าวมาใช้พัฒนาหมู่บ้าน ทำให้หมู่บ้านดงแคนมีการพัฒนาสูง โดยมีการพัฒนาจากหมู่บ้านที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด (หมู่บ้านด้อยพัฒนา) ในปี 2533 (จากข้อมูล กชช. 2 ค ปี 2533) เป็นหมู่บ้านที่มีการพัฒนามากที่สุด (หมู่บ้านก้าวหน้า) ในปี 2535 (จากข้อมูล กชช. 2 ค. ปี 2535 ของหมู่บ้านดงแคน)

สรุป

การเรียนรู้ ประสบการณ์ จากการไปทำงานต่างประเทศ ซึ่งกลุ่มบุคคลที่เคยไปทำงานต่างประเทศ ได้นำมาพัฒนาตนเองและครอบครัว มาถึงจุดหนึ่งที่เขาพึงพอใจ และชาวบ้านยอมรับความต้องการไปของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ คือ การทำงานเพื่อหมู่บ้านให้มีความเจริญ ซึ่งมีแรงผลักดันดังกล่าว ทำให้เขาเข้ามีส่วนร่วม เช่น เป็นผู้ใหญ่บ้าน กรรมการต่าง ๆ ประกอบกับการยอมรับจากชาวบ้านดงแคน ควรที่จะนำไปปรับปรุงการพัฒนาหมู่บ้านอื่น ๆ โดยนำกลุ่มบุคคลที่เคยไปทำงานต่างประเทศซึ่งอยู่ในหมู่บ้านให้เขา

เข้ามาร่วมพัฒนาหมู่บ้าน ควรที่กระตุ้นให้เขาดึงเอาประสบการณ์ ความคิด โลกทัศน์ที่กว้างไกลของเขาเข้ามาพัฒนาหมู่บ้าน

จากความสำคัญของบุคคลที่เคยไปทำงานในต่างประเทศที่กลับมาอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งบุคคลเหล่านั้นมีบทบาทต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ถ้าหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ เข้ามามีส่วนให้ความรู้และเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น เนื่องจากกลุ่มบุคคลนี้ได้แสดงความคิดเห็นว่ายังขาดความรู้ในการพัฒนาที่ถูกต้องตามหลักการพัฒนาชุมชน ในการร่วมพัฒนาหมู่บ้านในปัจจุบัน บุคคลเหล่านี้ได้ใช้ประสบการณ์ในการพัฒนาหมู่บ้าน ถ้าหน่วยงานพัฒนาเข้ามาส่งเสริมบทบาทของกลุ่มบุคคลนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหมู่บ้านมากขึ้น (บทความนี้สรุปจากผลการวิจัยเรื่อง "บทบาทของผู้เคยไปทำงานต่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา บ้านดงแคน ตำบลแวงดง อำเภอยางศรีสุราช" ผู้เขียนขอขอบคุณชาวดงแคนทุกท่านที่ให้ความเอื้อเฟื้อในขณะปฏิบัติงาน ณ อำเภอยางศรีสุราช)